Justitieutskottets betänkande

1977/78:11

med anledning av motion angående påföljder för unga lagöverträdare

Motionen

I motionen 1976/77:332 av Håkan Winberg m. fl. (m) hemställs såvitt nu är i fråga att riksdagen hos regeringen begär att i motionen framlagda förslag angående vissa påföljder för unga lagöverträdare prövas (yrkande 3).

Till stöd för motionsyrkandet anförs följande:

I motionen 1975/76:1979 anfördes i denna fråga bl. a. följande: "I motioner har vi under ett flertal år framfört tanken att man för att bryta en brottslig tendens skulle kunna begagna sig av möjligheten att för en mycket kort tid beröva den unge friheten. Över huvud taget har det synts oss önskvärt att påföljdssystemet blir mer nyanserat, så att det skapas möjligheter att bättre än vad som kanske sker i dagens slentrianmässiga system anpassa påföljden till individen."

Det påpekades vidare att det kunde finnas anledning att göra försök att ålägga en ung person som gjort sig skyldig till brott någon form av samhällsnyttigt arbete under bestämd tid. Han skulle t. ex. för ett antal veckoslut kunna komma från sin miljö- och umgängeskrets, samtidigt som det samhällsnyttiga arbetet skulle kunna vara en åtgärd som bidrog till att stärka ansvarskänslan och kanske avhålla honom från vidare brott. Det framhölls också i motionen att i olika länder, som har en rättsuppfattning som är närliggande den svenska, har sådana system prövats med mycket lyckat resultat.

Vi anser den här tanken alltjämt vara värd ett övervägande och att den bör prövas i praktiken. Vi aktualiserar den därför i denna motion.

Tidigare riksdagsbehandling

Motioner av likartat innehåll har prövats av riksdagen 1975 (JuU 1975:10) och 1976 (JuU 1975/76:25).

I sitt av riksdagen godkända betänkande förra året anförde utskottet att motionsförslaget låg inom ramen för den översyn som brottsförebyggande rådets arbetsgrupp för kriminalpolitik arbetade med och att även ungdomsfängelseutredningen torde få anledning att pröva spörsmål av den art som berördes i motionen. Med hänsyn till det anförda avstyrkte utskottet bifall till motionen.

I en reservation (m) till betänkandet yrkades att motionsspörsmålet skulle utredas.

Ungdomsfängelseutredningen

Enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallades år 1974 sakkunniga, ungdomsfängelseutredningen, för att utreda frågor i anslutning till avskaffande av påföljden ungdomsfängelse. I direktiven uttalas att det bör vara en väsentlig uppgift för de sakkunniga att belysa de konsekvenser i olika hänseenden för behandlingen av unga lagöverträdare som uppstår genom ett avskaffande av ungdomsfängelsepåföljden och att det därvid bör övervägas vilka andra påföljder enligt brottsbalken som i olika fall bör komma i fråga för de ungdomar som enligt nuvarande lagstiftning och praxis döms till ungdomsfängelse. Bl. a. borde undersökas i vad mån ungdomsfängelse kunde ersättas med skyddstillsyn i överensstämmelse med den allmänna tendensen i riktning mot ökad tillämpning av kriminalvård i frihet.

Utredningen avser att avlämna ett betänkande i anledning av uppdraget omkring kommande årsskifte.

BRÅ:s arbetsgrupp för kriminalpolitik

Inom brottsförebyggande rådets arbetsgrupp för kriminalpolitik har sedan hösten 1975 pågått ett brett upplagt arbete med en översyn av brottsbalkens påföljdssystem. Resultatet av översynen har innevarande månad framlagts i en omfattande rapport, benämnd Nytt straffsystem, Idéer och förslag (Rapport 1977:7). Rapporten innefattar överväganden i de frågor som behandlas i motionen.

Utskottet

Motionsyrkandet gäller påföljden för brott, begångna av unga lagöverträdare. Motionärerna för fram tanken att man för att bryta en brottslig tendens skall begagna sig av möjligheten att för en mycket kort tid beröva den unge friheten. De anser det också önskvärt att påföljdssystemet blir mer nyanserat så att påföljden bättre kan anpassas till individen. En påföljd som enligt motionärerna särskilt bör uppmärksammas är samhällsnyttigt arbete i kombination med omhändertagande under ett antal veckoslut enligt vissa utländska förebilder. Motionsyrkandet går ut på att riksdagen skall begära hos regeringen att de sålunda framlagda förslagen till påföljder skall prövas.

Brottsförebyggande rådets arbetsgrupp rörande kriminalpolitik, som sedan hösten 1975 arbetat med en översyn av brottsbalkens påföljdssystem, har innevarande månad lagt fram en omfattande rapport, Nytt straffsystem, Idéer och förslag (Rapport 1977:7). Flera offentliga utredningar rörande delar av straffsystemet remissbehandlas f. n. eller kommer att publiceras inom kort. Bl. a. väntas ungdomsfängelseutredningen avlämna ett betänkande om ungdomsfängelsepåföljdens avskaffande.

Mot angivna bakgrund anser utskottet att det saknas skäl för riksdagen att ta något initiativ i enlighet med önskemålet i motionen.

Utskottet hemställer

att riksdagen beträffande *påföljder för unga lagöverträdare* avslår motionen 1976/77:332 i denna del (yrkande 3).

Stockholm den 1 december 1977

På justitieutskottets vägnar
BERTIL LIDGARD

Närvarande: Bertil Lidgard (m), Lisa Mattson (s), Åke Polstam (c), Eric Jönsson (s), Bertil Johansson (c), Arne Nygren (s), Lilly Bergander (s), Gunde Raneskog (c), Kerstin Andersson i Kumla (s), Hans Pettersson i Helsingborg (s), Carl Lidbom (s), Gunilla André (c), Björn Körlof (m), Bengt Bengtsson (c) och Bonnie Bernström (fp).

GOTAB 57118 Stockholm 1977